

Opgave 2 Sparen in Nederland: een paradox

Het spaargedrag van Nederlandse huishoudens liet tot circa 2013 twee tegengestelde ontwikkelingen zien. Aan de ene kant liepen de spaartegoeden flink op omdat de huishoudens hun koopkracht in de toekomst veilig willen stellen. Aan de andere kant maakten Nederlanders meer gebruik van consumptief krediet zoals roodstaan op de betaalrekening en kopen op afbetaling.

Bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zijn cijfers beschikbaar over schuld in de roodstand onder volwassenen, dat wil zeggen onder volwassenen met een negatief saldo op de betaalrekening aan het eind van een maand. Uit deze cijfers blijkt dat de gemiddelde schuld in de roodstand eind december 2012 de hoogte had bereikt van 3.800 euro. De roodstand was daarmee hoger dan het modale netto-inkomen per maand. De totale schuld in de roodstand was gestegen van 7,8 miljard euro eind december 2007 naar 10,1 miljard euro eind december 2012. In de jaren na 2012 is de schuld in de roodstand geleidelijk weer gezakt.

Een onderzoeker beweert dat meer dan een kwart van de tien miljoen volwassenen eind december 2012 rood stond op de betaalrekening.

- 2p 7 Toon aan met een berekening dat de bewering van de onderzoeker juist is.
- 2p 8 Maak van onderstaande redenering een economisch juiste tekst: Het bedrag aan besparingen hangt af van meerdere factoren: de rentestand, het consumentenvertrouwen en de hoogte van de inflatie.
- Bij een hoge rente zijn de besparingen ...(1)... dan bij een lage rentestand.
 - Bij een hoog consumentenvertrouwen zal ...(2)... worden gespaard dan bij een laag consumentenvertrouwen.
 - Bij een hoge inflatieverwachting zal er ...(3)... gespaard worden dan bij een lage inflatieverwachting, omdat de bestedingen worden ...(4)....

Kies uit:

Bij (1) hoger / lager

Bij (2) meer / minder

Bij (3) meer / minder

Bij (4) versneld / vertraagd

In Nederland was sprake van een 'spaarparadox': Nederlanders vulden hun spaarpot zonder te 'sparen'. Oftewel: Nederlanders gaven meer geld uit dan ze aan inkomen ontvingen, maar toch namen de spaartegoeden elk jaar toe.

Om dit te kunnen verklaren moeten we kijken naar de manier waarop de Nederlanders sparen. De Nederlandse Bank (DNB) stelt dat Nederlandse huishoudens op twee verschillende manieren sparen.

- Actief sparen: huishoudens consumeren hun inkomen niet volledig en bewaren een deel van hun inkomen voor later.
- Passief sparen: het vermogen neemt toe door waardevermeerdering van beleggingen in financiële producten, exclusief bijschrijven van rente en dividend.

1p 9 Leg uit of er bij passief sparen sprake is van ruilen over de tijd.

2p 10 Geef voor elk van de onderstaande situaties aan of het actief sparen of passief sparen betreft.

- (1) bedragen overmaken naar een spaarrekening
- (2) koersverandering van aandelen
- (3) aankoop van aandelen
- (4) waardevermeerdering van de pensioenportefeuille

Uit een onderzoek van DNB blijkt dat actief en passief sparen met elkaar samenhangen: bij iedere waardestijging van het vermogen met € 100, daalt het actief sparen met € 8. Hiermee hebben de onderzoekers de verklaring gevonden voor de Nederlandse spaarparadox.

De onderzoeker zegt: "De verklaring van de Nederlandse spaarparadox zit in de sterke waardestijging van beleggingen, het spaargedrag van huishoudens in het kader van de levensloopplanning, het onderscheid tussen actief en passief sparen, en de samenhang tussen actief en passief sparen."

3p 11 Beredeneer hoe de spaarparadox verklaard kan worden door een combinatie van factoren:

- de sterke waardestijging van de beleggingen;
- het spaargedrag van huishoudens in het kader van de levensloopplanning.

Betrek in je redenering het onderscheid en de samenhang tussen actief en passief sparen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.